

ÄNKYTYS

Pienten lasten vanhemmille, hoitajille
ja muulle lähipiirille

Suomen änkyttäjien yhdistys

www.ankyty.fi
info@ankyty.fi

Pienen lapsen puhe voi olla monella tavalla sujumatonta. On normaalia, että lapsi toistaa satunnaisesti puheessaan muutamia kertoja jotain sanaa tai sanan alkua. Varsinaisesta änkytyksestä on kysymys, jos toistot ovat pidempiä ja niitä esiintyy lapsen puheessa useammin. Toistot saattavat olla epäsäännöllisiä ja niitä voi olla myös sanan keskellä. Toistojen lisäksi änkyttävä lapsi saattaa venyttää jotain sanan äännettä tai puheen tuotto saattaa hetkeksi katketa kokonaan.

Tiesitkö?

- Änkytyksen taustalla on aina monia syitä. Nykäsityksen mukaan perimmäinen syy änkytykseen on fysiologinen alttius. Tämän lisäksi tarvitaan yksi tai useampia lapsesta itsestään tai ympäristöstä peräisin olevia laukaisevia tekijöitä, ennen kuin lapsi rupeaa änkyttämään. Alttaus änkytykseen kulkee usein suvussa.
- Änkytys voi alkaa hyvin monenikäisenä. Usein änkytys ilmaantuu siinä vaiheessa, kun lapsi alkaa käyttää puheessaan kahden sanan ilmauksia. Lapsen änkytys voi alkaa myös vasta kouluiässä.
- Änkytyksen kuntoutusennuste on hyvä; arvioiden mukaan jopa 80 % änkyttävistä lapsista oppii puhumaan sujuvasti ennen aikuisikää.
- Änkytys on huomattavasti yleisempää pojilla kuin tytöillä.
- Änkytys ilmenee puheessa tahattomina to-to-toistoina, vvvvvenytyksinä tai p___uheen lukkiutumisina.
- Änkytykseen voi liittyä myös ylimääräisiä liikkeitä, esim. silmien räpyttelyä ja pään nykäyksiä tai äänen korkeuden nousemista.
- Pienen lapsen änkytyksen määrä ja laatu vaihtelevat usein tilanteittain ja kausittain.
- Pienet lapset eivät aina vaikuta huomaavan änkytystään. Osa lapsista saattaa harmistua tai ahdistua puheensa sujumattomuudesta.

Änkytyksen hoito

Suurin osa änkyttävänkin lapsen puheesta on sujuvaa. Pienen lapsen änkytyksen hoidossa on oleellista tukea puheen luonnollista sujuvuutta. On hyödyllistä miettiä, missä tilanteissa lapsi on erityisen sujuva. Auttavatko lasta kiireettömät tilanteet, joissa lapsi kokee, että aikuisella on aikaa kuunnella häntä? Onko lapsi sujuvampi silloin, kun puhetilanteessa ei ole taustamelua? Rauhoittaako aikuisen antama vähän tavallista hitaampi puhemalli lapsen omaa puhetta ja tekeekö se siitä sujuvampaa? Helpottaako lasta, jos aikuinen välttää omassa puheessaan kovin pitkiä ja monimutkaisia lauseita?

Puheterapeuttiin kannattaa ottaa yhteyttä, mikäli kevyt änkytys on jatkunut yli puoli vuotta tai änkytysoireet ovat niin voimakkaita, että ne ahdistavat lasta tai vanhempia.

Änkytysterapiassa puheen sujuvuutta vahvistetaan leikinomaisesti harjoitellen. Pienten lasten vanhemmat osallistuvat puheterapiaan ja soveltavat terapiassa käytettyjä keinoja arkielämässään. Myös muiden lasta hoitavien aikuisten on tärkeää tietää niistä keinoista, joilla he voivat tukea lapsen sujuvuutta.

Lapsen kanssa kannattaa jutella änkytyksestä, ainakin jos huomaa lapsen itse harmistuvan sujuuttomuudestaan. Lapselle puhutaan änkytyksestä rauhoittavaan sävyyn änkytystä konkreettisesti kuvailen (esim. sanat pomppivat). Myös lähipiiriin kanssa kannattaa jutella avoimesti lapsen änkytyksestä.

Änkyttävien lasten perheille järjestetään sopeutumisvalmennuskursseja, joilla vanhemmat ja lapset voivat tavata muita samassa tilanteessa olevia sekä keskustella asiantuntijoiden kanssa. Myös puheharjoitukset kuuluvat kurssien ohjelmaan.

Auta lasta puhumaan sujuvammin

Keskity siihen, mitä lapsi sanoo, älä siihen miten hän asian sanoo.

Älä keskeytä lasta äläkä puhu hänen puolestaan, vaan anna hänen sanoa asiansa loppuun asti. Älä korjaa lapsen puhetta.

Auta lasta selviämään hetkellisestä vaikeasta änkytystilanteesta pysymällä itse rauhallisena ja säilyttämällä katsekontakti.

Puhu lapselle rauhallisesti ja kiireettömästi. Pidä pieni, 2-3 sekunnin tauko, ennen kuin vastaat lapselle. Näin vähennät kiireen tuntua asioiden sanomiseen.

Puhu lapselle selkein yksinkertaisin lausein. Kysy yhtä asiaa kerrallaan.

Pyri tekemään puhetilanteista rauhallisia esim. sulkemalla ylimääräiset melunlähteet, kuten television ja radion.

Kun lapsen puhe on sujuvampaa, anna lapselle tilaisuus puhua paljon. Lapsen änkytyksen ollessa runsaampaa loruille ja laula lapsen kanssa enemmän, kysele vähemmän.

Kohtele änkyttävää lasta kuten muitakin lapsia; älä salli änkyttävälle lapselle sellaisia asioita, mitä et salli muillekaan. Opetä myös änkyttävä lapsi kuuntelemaan keskeyttämättä kun muut puhuvat.

Lisätietoa

Lisätietoa änkytyksestä, puheterapiasta ja kursseista saat neuvolasta, kotipaikkakuntasi puheterapeutilta, Suomen änkyttäjiin yhdistyksestä ja Suomen puheterapeuttiliitosta.

www.ankyty.fi
info@ankyty.fi

